

ინგა სანიკიძე
Inga Sanikidze

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

**ნაცვალსახელთა ერთი ჯგუფისათვის ახალ
ქართულ ენაში**
**For One Group of Pronouns in the New Georgian
Language**

საკვანძო სიტყვები: ახალი ქართული ენა, მორფოლოგია, ნაცვალსახელთა
კლასიფიკაცია

Keywords: New Georgian language, Morphology, Classification of pronouns

Pronouns in Georgian language, like the grammatical descriptions of other languages, are classified by semantics, i.e. according to their meaning, and, conforming to the generally accepted opinion, we can distinguish between: personal, demonstrative, interrogative, possessive, interrogative-possessive, relative, relational, definite, indefinite and negative groups of pronouns [Shanidze, 1980; Martirosov, 1964]. In this respect, our attention is drawn to those groups, in the composition of which the particle forms are united. In the linguistic literature these units are referred to as relative pronouns („ვინ-ც“ (“vin – ts”), „რა-ც“ (“ra – ts”) and the like) or one set of indefinite pronouns, which are produced by adding the particles „მე“ (“me”) or „-ღა-ც[ა]“ (“gha-ts[a]”) to interrogative pronouns (“ვინ-მე” (“vin-me”), „რა-მე“ (“ra-me”) „ვი-ღა-ც[ა]“ (“vi-gha-ts[a]”), რა-ღა-ც[ა] (“ra-gha-ts[a]”), etc.).

As well as that, in the Georgian scientific literature, inflectional pronouns „იგივე“ (“igive”) and „ერთი და იგივე“ (“erti da igive”) are not classified in a specific group, which, we think, inadequately describes the modern system of pronouns both in terms of semantics and form. For more specification, we would like to note that neither Shanidze nor Martirosov place the named pronouns into classification groups in their scientific works and generally leave open the issue of their belonging to any semantic group. There is no doubt that the forms „იგივე“ (“igive”) and „ერთი და იგივე“ (“erti da igive”) are pronouns. That is why Ak. Shanidze groups „იგივე“ (“igive”) with „-ვე“ (“-ve”) particle nouns, he addresses it as a pronoun but does not say anything about which group it belongs to. In the “Basics of the Grammar of the Georgian Language” we read: “The particle „-ვე“ (“-ve”) is attached to all nouns, but it shows its peculiarity only with pronouns and numerals” (Shanidze, 1980, p. 104). The scientist considers their main features to be, on the one hand, the addition of the particle to the stem and, on the other hand, the presence of “too many mixed forms” („ორთავენი“ (“ortaveni”), „სამთავენი“ (“samtaveni”) with numerical nouns. The following question arises: why are not they included in the groups of pronouns, and which of the groups (we mean content groups) can they be assigned to, if they are referred to as pronouns in the scientific literature? We think that both of these pronouns could not be included in the traditionally classified groups due to the functional difference. „იგივე“ (“igive”) and „ერთი და იგივე“ (“erti da igive”) denote identity, that is, the sameness. Perhaps it remains an inexplicable phenomenon why they were kind of ignored when categorising pronouns into groups. It is possible to think that it was considered somewhat unacceptable to allocate an independent group for pronouns with two independent meanings, although there is a contradiction in this conceptual vector as well. The point is that the interrogative-possessive group also consists of two members (ვისი? (visi?) რისა? (risa?)/რისი? (risi?)) and they are not affected by such a restriction.

Undoubtedly, pronouns „იგივე“ (“igive”) and „ერთი და იგივე“ (“erti da igive”) are significantly different from personal and demonstrative pronouns by forms and functions, although they also show some similarity to these groups. This is also logical, because from the point of view of genesis, they were initially demonstrative forms, then turned into personal pronouns, and in the modern language they form independent entities. We would like to note that pronouns „იგივე“ (“igive”) and „ერთი და იგივე“ (“erti da igive”) cannot be equated with personal pronouns with the same semantics, which, despite the addition of the particle

„-ვე“ (“-ve”), remain functionally personal pronouns. These are: „მევე“ (“meve”), „შენვე“ (“shenve”), „მანვე“ (“manve”) and others. The latter do not have the ability to stand as a finite noun in the Georgian language, and that is why they remain in the group of personal pronouns.

Hence, we think that there is an important gap in the description of the Georgian language from the point of view of the pronouns „იგივე“ (“igive”) and „ერთი და იგივე“ (“erti da igive”), and the only way to solve the problem is to introduce a new substantive group in the pronouns, we consider it appropriate to separate the so-called *uniform* group. In our opinion, this kind of approach will make the system much more complete, and an independent group, named – *uniform*, will combine two extremely important pronouns for the Georgian language.

ნაცვალსახელი მეტყველების ნაწილთა შორის უაღრესად საინტერესო და თვითმყოფადი ჯგუფია. იგი განსაკუთრებული სიცხადით ინახავს ენის განვითარების სხვადასხვა ეტაპზე ქართულისათვის დამახასიათებელ ბევრ საინტერესო მორფო-სემანტიკურ ასპექტს, რაც მნიშვნელოვნად შეაპირობებს მისსავე სირთულეს. არ. მარტიროსოვი წერს: „ნაცვალსახელი ნიშნავს სიტყვას, რომელიც ფრაზაში სახელის როლს ასრულებს, სახელის მაგივრობას ეწევა, მის ნაცვლად იხმარება“ (მარტიროსოვი, 1964, გვ. 2), ხოლო ა. შანიძე შენიშნავს: „ნაცვალსახელი ჰქვია ისეთ სიტყვას, რომელიც ფრაზაში ეკვივალენტია რომელიმე სახელისა (არსებითისა, ზედსართავისა, რიცხვითისა): საგანს ან საგნის ნიშანს ის წარმოადგენს არა მისი ჩვეულებრივი სახელით, რომელიც ყოველთვის და ყველასთვის ერთი და იგივეა ამ საგნის ან მისი ნიშნის ერთსა და იმავე ვითარებაში, არამედ ისეთი სახელით, რომელიც მხოლოდ დასახელების მომენტისთვის არის გამოსადეგი“ (შანიძე, 1980, გვ. 41). ორივე ეს განმარტება ნაცვალსახელის ტრადიციულ გაგებას ეყრდნობა და უნივერსალურია მსოფლიო ენათა უმრავლესობისათვის.

საქმე ის არის, რომ ნაცვალსახელები როგორც სხვა, ისე ქართულ ენაში სემანტიკური ნიშნით, ანუ შინაარსის მიხედვით, არიან კლასიფიცირებულნი და, საყოველთაოდ აღიარებული მოსაზრებით, გვაქვს: პირის, ჩვენებითი, კითხვითი, კუთვნილებითი, კითხვით-კუთვნილებითი, მიმართებითი, ურთიერთობითი, განსაზღვრებითი, განუსაზღვრელობითი და უარყოფითი ჯგუფები (შანიძე, 1980; მარტიროსოვი, 1964). ამათგან მიმართებით ნაცვალსახელთა „ჯგუფის სიტყვები ნაწარმოებია კითხვით ნაცვალსახელთაგან ც(ა) ნაწილაკის დართვით, რომელიც მათ კითხვის ძალას უკარგავს და მიმართებითად აქცევს: ვინც (ვინცა), რაც (რაცა)“ და მისთანანი (შანიძე, 1980: 43), ხოლო „...რიგი განუსაზღვრელობითი ნაცვალსახელებისა გაკეთებულია კითხვითებისაგან „მე“ ნაწილაკის დართვით: ვინმე, რამე, რომელიმე, როგორიმე, ხოლო მეორე რიგი – რთული ლაც(ა) [ლა-ცა] ნაწილაკის დართვით: ვილაც, რაღაც, რომელიღაც, როგორიღაც“ (შანიძე, 1980, გვ. 44).

არც ა. შანიძე და არც არ. მარტიროსოვი ნაცვალსახელებს „იგივე“ და „ერთი და იგივე“ მათ მიერვე კლასიფიცირებულ ჯგუფებში არ ათავსებენ და, საერთოდ, ღიად ტოვებენ რომელსამე სემანტიკურ ჯგუფში მიკუთვნებულობის საკითხს. ის,

რომ ორივე ეს ფორმა ნაცვალსახელია, ვფიქრობთ, ეჭვს არ იწვევს, ამიტომაცაა, რომ ა. შანიძე „იგივე“ ნაცვალსახელს -ვე ნაწილაკიან სახელებთან განიხილავს, ნაცვალსახელს უწოდებს, თუმცა არაფერს ამბობს, რომელი მორფო-სემანტიკური ოდენობაა იგი. „ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლებში“ ვკითხულობთ: „ვე ნაწილაკი ყოველგვარ სახელს ერთვის, მაგრამ თავისებურებას მხოლოდ ნაცვალსახელებთან და რიცხვითებთან იჩენს“ (შანიძე, 1980, გვ. 104); მეცნიერს მათ მთავარ თავისებურებებად კი, ერთი მხრივ, -ვე ნაწილაკის ფუძესთან შეზრდილობა და, მეორე მხრივ, რიცხვით სახელებთან „მეტად ნარევი ფორმების“ არსებობა (ორთავენი; სამთავენი) მიაჩნია. ა. არაბული ზემოთ დასახელებულ ნაცვალსახელთა დაწერილობის შესახებ წერს: „განსაკუთრებული შეცდომების წყაროა იგივე და ერთი და იგივე ნაცვალსახელთა ბრუნება (დამოუკიდებლად და არსებითთან ერთად), ვინაიდან ნაწილაკების დართვას ამ შემთხვევაში ფუძის ცვალებადობაც ემატება“-ო (არაბული, 2008, გვ. 120). დაისმის კითხვა: რატომ არ არიან დასახელებული ნაცვალსახელები ასახულნი ნაცვალსახელთა ჯგუფებში და რომელ მათგანს (ვგულისხმობთ შინაარსობრივ ჯგუფებს) შეიძლება მივაკუთვნოთ ისინი?

თითოეული ჩვენ მიერ განსახილველად გამოტანილი ნაცვალსახელის აგებულება საკმაოდ მარტივია და მათი მორფოლოგიური დანაწევრება არანაირ სირთულეს არ წარმოადგენს. ნაცვალსახელი „იგივე“ III პირის იგი ნაცვალსახელზე -ვე ნაწილაკდართული ფორმაა, რაც შეეხება „ერთი და იგივე“ ნაცვალსახელის პირველ ნაწილს – ერთ-ი განუსაზღვრელობის ფუნქციის მქონე ლექსიკური ერთეულია, წარმოშობით – რიცხვითი სახელი, ხოლო მეორე ნაწილი, რომელიც პირველთან „და“ კავშირითაა შეერთებული, -ვე ნაწილაკდართული „იგი“.

ორივე ზემოთ წარმოდგენილი ნაცვალსახელი არ განეკუთვნება უკვე ტრადიციულ საკლასიფიკაციო ჯგუფებს იმიტომაც, რომ ისინი შინაარსობრივად არ თანხვდებიან სხვა ნაცვალსახელებს და ფუნქციურად შორს დგანან მათგან; **იგივე და ერთი და იგივე** ნაცვალსახელები იდენტობის, ანუ იგივეობის, აღმნიშვნელნი არიან და საინტერესოა, ნაცვალსახელთა განაწილებისას რატომ მოხდა მათი ერთგვარი იგნორირება. ვფიქრობთ, ამაზე პასუხი არც ისე მარტივია. როგორც ჩანს, დასახელებულ მეცნიერებს გაუძნელდათ ორი დამოუკიდებელი მნიშვნელობის მქონე ნაცვალსახელისათვის გამოეყოთ ცალკე ჯგუფი; თუმცა აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ კითხვით-კუთვნილებითი ჯგუფი ასევე ორწევროვანია (ვისი? რისა?//რისი?); და კიდევ ერთი, რომლის აღნიშვნაც მეცნიერთა პოზიციის დასანახად აუცილებლად მიგვაჩნია, მდგომარეობს შემდეგში: -ც ნაწილაკდართული კითხვითი ნაცვალსახელები მიმართებით ჯგუფს ქმნიან, ხოლო -მე და -ლაც(ა) ნაწილაკდართულები – განუსაზღვრელობით ჯგუფს. ამგვარად, ამკარაა, რომ მხოლოდ კითხვით ნაცვალსახელებს მიენიჭათ პრივილეგია, ყოფილიყვნენ დამოუკიდებელ შინაარსობრივ ჯგუფთა საფუძველი. ამ მხრივ, მართლაც შეინიშნება ენის სისტემური მიდგომა ახალი შინაარსის ფორმათა წარმოების თვალსაზრისით, რასაც ვერ ვიტყვით **იგივე და ერთი და იგივე** ნაცვალსახელების შემთხვევაში. ისინი ცალკე დგანან როგორც ფორმითა და წარმოშობით (მისდევნენ იგი ნაცვალსახელის ფუძემონაცვლეობას), ასევე – სემანტიკურად.

დავუშვათ, რომ ნაცვალსახელი **იგი-ვე**, უბრალოდ, **იგი** პირის ნაცვალსახელზე ნაწილაკდართული ფორმაა და თავისი ფუნქციით იმ ნაცვალსახელთა გვერდით დგას, რომლებიც -ც ნაწილაკს კი დაირთავენ, მაგრამ პირის გაგებას ინარჩუნებენ. ესენია: იგი-ც/ისი-ც, ესე-ც, ეგე-ც (მაგალითად: „ისიც მოდის“; ან: „ეგეც მატყუებს“ და მისთ.) ასეთ შემთხვევაში დასახელებულ ფორმებს მსაზღვრელ სახელად დგომის უნარი ლოგიკურად არ შესწევთ, რადგან ისინი ზმნასთან შეწყობილ პირებს წარმოადგენენ – სუბიექტურს ან ობიექტურს. „ისიც ტიროდა“ – მაგალითად, ამ სინტაგმაში ნაწილაკიანი ნაცვალსახელი სუბიექტურ პირს აღნიშნავს, ხოლო ნიმუშში: „მე დღეს ისიც გავაკეთე“ – პირდაპირობიექტური პირის აღმნიშვნელია. სანაცვლოდ, არ მოგვეპოვება ფორმები – * [ისი-ც კაცი]; *[იგი-ც საქმე] და სხვ.

ახლა ვნახოთ, ამ თვალსაზრისით თუ რა ვითარება გვაქვს ნაცვალსახელთან **იგივე**. საქმე ის არის, რომ დასახელებული ფორმა, თავისსავე შინაარსიდან გამომდინარე (ვგულისხმობთ იგივეობის სემანტიკას), სიხშირული თვალსაზრისით მსაზღვრელი სახელია უფროა, ვიდრე – პირის გამომხატველი ნაცვალსახელი. ვხვდებით შესიტყვებებს: „იგივე ველი“ / „იგივე საზოგადოება“ / „იგივე საყვედური“ [გალაკ.]. ლოგიკურია, რომ ამ შემთხვევაში ნაცვალსახელს **იგივე** არ დაერთვის კითხვები *ვინ?* და *რა?*, როგორც ეს მათი პირისნაცვალსახელობის შემთხვევაში იქნებოდა აუცილებელი (მაგ.: ისიც იცინის – ვინ იცინის?; ან: ისიც მოიტანეს – რა მოიტანეს?). სანაცვლოდ, მას მიემართება კითხვითი ნაცვალსახელი – რომელი? [რომელი სამყოფელი? იგი-ვე სამყოფელი; რომელ-მა კაცმა? იმა-ვე კაცმა და სხვ.]; თუმცა ამავე ნაცვალსახელს ზოგჯერ პირის ნაცვალსახელის ფუნქციაც აკისრია. ეს ლოგიკურიცაა, რადგან ამგვარ პოზიციას მისი ისტორიული ფუნქცია და ფუძის წარმომავლობა განაპირობებს. უბრალოდ, ახალ ქართულში დასახელებული ფუნქცია მნიშვნელოვნადაა შევიწროვებული, თუმცა მაინც ვხვდებით ფორმებს: „ეხლაც თვალწინ იგივე მახსოვს“ (გალაკ.); „იგივე უნდა ბოლომდის სწყუროდეს“ (ილია).

საილუსტრაციოდ მოვიყვანთ მაგალითებს, რომლებშიც **იგივე** და **ერთი და იგივე** ნაცვალსახელები მსაზღვრელ სახელებად დგანან და, აქედან გამომდინარე, მათი მორფო-სინტაქსური ფუნქცია აცდენილია პირის ნაცვალსახელთა კლასიფიკაციის უძირითადეს საფუძველს – გამოხატოს ზმნასთან შეწყობილი პირის ნაცვალსახელოვანი ეკვივალენტი.

იგივე [//იმავე]:

„დროზედ ნახმარი ფარიცა იგივე ხმალი არიო“ (ჭავჭავაძე, 1961, I, გვ. 106).

„იგივე ქენჯნაა, იგივე ძრწოლა“ (ჭავჭავაძე, 1961, I, გვ. 221).

„დაუდგა იგივე ქალი“ (ჭავჭავაძე, 1961, I, გვ. 221).

„...და ახლა რომ ფეხებს სლაქავს, იგივე ძაღლი შეუყვფს“ (წერეთელი, 1950, I, გვ. 145).

„იმავე დღიდან აქამომდე უკუღმართად გვიცემს გული“ (წერეთელი, 1950, II, გვ. 383).

„ის სულ სხვა იყო!.. სულითაც იგივე მშვენიერება!...“ (წერეთელი, 1950, II, გვ. 407).

„დავბრუნდეთ ხანდახან ალევთან. ჩვენს თვალწინ იგივე ველია“ (ტაბიძე, 1966, III, გვ. 114).

„ჩემო ზღვაო, ავად ვიყავ ... იმავე ზამთრის მარტოობის მწუხარებით ნამეტანით“ (ტაბიძე, 1966, IV, გვ. 120).

„მოტეხას ჰგავდა მრისხანე ცისას იმავე ცისკენ ავარდნა ალის“ (ტაბიძე, 1973, X, გვ. 11).

„იგივე საზოგადოება, სახელმწიფო თეატრში შეკრებილი, ეხლა სხვა სახით დაინახავს ზაქარია ჭიჭინაძეს“ (ტაბიძე, 1975, XII, გვ. 24).

„მიდიხარ გზაზე ოცნებაში გართული, უეცრად იგივე ფიქრი გამიელვებს თავში და მიჯაჭვულივით ერთ ადგილზე შედგები“ (ტაბიძე, 1975, XII, გვ. 544).

ერთი და იგივე:

„...ერთი და იგივე მას ეფარება სიზმრების ღვარი“ (ტაბიძე, 1965, II, გვ. 137).

„...ერთი და იგივე სიტყვა ან გამოთქმა მეორდება“ (ტაბიძე, 1975, XII, გვ. 161).

„მანერა ერთი და იგივე საგნისადმი მოპყრობისა იცვლება დროთა სვლასთან ერთად“ (ტაბიძე, 1975, XII, გვ. 24).

ახლა კი საილუსტრაციოდ იმ მაგალითებს წარმოვადგენთ, რომლებშიც **იგივე** გამოყენებულია პირის ნაცვალსახელის ფუნქციით.

იგივე:

„რაც კოკაში სდგა, იგივე თურმე წარმოსდინდება“ (ჭავჭავაძე, 1951, I, გვ. 99).

„იგივე უნდა ბოლომდის სწყუროდეს!“ (ჭავჭავაძე, 1951, I, გვ. 221).

„ჯიბე არის მეკავშირე ერთობის და მეგობრობის, იგივეა გზა და ხიდი სიყვარულის და ცოლ-ქმრობის“ (წერეთელი, 1950, II, გვ. 384).

„არტისტის ცხოვრება იგივეა, რაც ცილინდრის ზღვაზე მოგზაურობა“ (ტაბიძე, 1975, XII, გვ. 262).

უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ ბოლო ნიმუშებში დაფიქსირებული ნაცვალსახელები თავიანთი ფუნქციით მაინც არ უტოლდებიან დანარჩენ პირის ნაცვალსახელებს, რომლებიც **იგივე** ნაცვალსახელის მსგავსად -ვე, -ლა ან -ც ნაწილაკდართულები არიან, მაგრამ მაინც ინარჩუნებენ მხოლოდ პირის გამოხატვის ფუნქციას. ასეთებია, მაგალითად: მე-ვე, შენ-ვე, მან-ვე; ან: მე-ლა, შენ-ლა, მან-ლა...; ან კიდევ: მე-ც, შენ-ც, მან-ა-ც და მისთანანი. საქმე ის არის, რომ ამ უკანასკნელთ მსაზღვრელ სახელად დგომის უნარი არ შესწევთ, ანუ სხვაგვარად რომ ვთქვათ, ქართულში არ ფიქსირდება შემდეგი ენობრივი ვარიანტები – * მე-ც კაცი-ი, * მე-ვე კაცი-ი, * მე-ლა კაცი – მაშინ, როცა იგივე კაცი (მოთხრ. იმა-ვე კაცმა...), იგივე საქმიანობა (მოთხრ. იმა-ვე საქმიანობამ...) ქართული ენისათვის ბუნებრივი და ცოცხალი ფორმებია.

საყოველთაოდ გაზიარებული მოსაზრებით, ქართული ლინგვისტური აზრო-
 ნება ნაცვალსახელებს – ეს, ეგ, ის, იგი – სავსებით სამართლიანად ასახელებს
 საზიარო ნაცვალსახელებად პირისა და ჩვენებითი ჯგუფებისათვის: „ესენი პი-
 რის ნაცვალსახელებია,- წერს ა. შანიძე,- მაგრამ ამასთანავე ჩვენებითიც“ (შანი-
 ძე, 1980, გვ. 101). ეს მოსაზრება დაუეჭვებელ ენობრივ მოცემულობას ეყრდნობა.
 ეს / ეგ /ის / იგი ნაცვალსახელთა მიკუთვნებულობა იმისდა მიხედვით წყდება,
 თუ რასთან დგანან, ანუ რას მიემართებიან ისინი: I. ზმნას („ეგ მომწონს“) თუ II.
 სახელს („ეგ ქალი“). სწორედ ამავე პრინციპით უნდა გაიმიჯნოს **იგივე** და **ერთი**
და იგივე ნაცვალსახელები, რომლებიც ასევე საზიარო ალმოჩნდებიან ორი
 შინაარსობრივი ჯგუფისათვის – პირისა და იგივეობითი ჯგუფისათვის (პირისა:
 „იგივე მტკიცა“; იგივეობითი: „იგივე სატკივარი“).

გასათვალისწინებელია ისიც, რომ განსხვავებულია მათი ბრუნება, როცა
 ისინი პირს ან იგივეობას გამოხატავენ:

პირისა: იგივეობითი:

სახ. იგივე იგი-ვე იგივე კაც-ი

მოთხ. იმავე-მ იმან-ვე // მან-ვე იმავე კაც-მა

მიც. იმავე-ს იმა-ს-ვე // მა-ს-ვე იმავე კაც-ს(ა)

ნათ. იმავე-ს იმ-ის-ვე // მ-ის-ვე იმავე კაც-ის(ა)

მოქმ. იმავე-თი იმ-ით-ვე // მ-ით-ვე იმავე კაც-ით(ა)

ვით. იმავე-დ¹ იმ-ად-ვე // მ-ად-ვე² იმავე კაც-ად(ა)\

წოდ. _____

ასეთივე მდგომარეობაა **ერთი** და **იგივე** ნაცვალსახელის ბრუნების დრო-
 საც. დასახელებული ფორმა წინადადებაში ძირითადად მსაზღვრელ სახელად
 გვხვდება, მისდევს **იგივე** ნაცვალსახელის ბრუნების საერთო წესს და ძალზე
 იშვიათია მისი პირის ნაცვალსახელის ფუნქციით გამოყენების შემთხვევები.
 ვფიქრობთ, რომ სწორედ ეს არის ის საფუძველი, რომლის გამოც უნდა მოვათავ-
 სოთ ის იგივეობის სემანტიკურ ჯგუფში და არა – სხვაგან.

სახ. ერთ-ი და იგი-ვე კაც-ი

მოთხ. ერთ-ი და იმა-ვე კაც-მა

მიც. ერთ-ს-ა და იმა-ვე კაც-ს // ერთ და იმავე კაც-ს

ნათ. ერთ-ის-ა და იმავე კაც-ის // ერთ-ი და იმავე კაც-ის

მოქმ. ერთ-ი და იმავე კაც-ით

ვით. ერთ და იმავე კაც-ად

წოდ. _____³

¹ ბრუნების ეს სქემა მოცემულია ა. შანიძის „ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლებში“
 –ვე ნაწილაკიან სახელთა განხილვისას (შანიძე, 1980, გვ. 104).

² ნაცვალსახელის ბრუნების დასახელებულ ვარიანტს ვხვდებით „ქართული ენის ორთოგ-
 რაფიულ ლექსიკონში“ იმავე ლექსემის ბუდეში (თოფურია, გიგინეიშვილი, 1998, გვ.
 295).

³ „ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი“ ერთი და იგივე ლექსემის ბრუნების ზე-
 მოთ მოცემულ ვარიანტს გვთავაზობს (თოფურია, გიგინეიშვილი, 1998, გვ. 269).

ამრიგად, ჩვენ მიერ გაანალიზებული ორი ნაცვალსახელი (**იგივე და ერთი და იგივე**) როგორც სემანტიკური დატვირთვით, ისე – ფორმით მნიშვნელოვნად განსხვავდება პირისა და ჩვენებითი ნაცვალსახელების ჯგუფებისაგან, თუმცა ამ ჯგუფების მიმართ გარკვეულ მსგავსებასაც ამჟღავნებს, რადგან ისინი გენეზისის თვალსაზრისით ჯერ ჩვენებითი, შემდეგ პირის ნაცვალსახელებად ქცეული ფორმებია, თანამედროვე ენაში კი – დამოუკიდებელ ერთეულებად ჩამოყალიბებული ოდენობები. ხელმეორედ ვიტყვით, რომ **იგივე და ერთი და იგივე** ნაცვალსახელები არ შეიძლება გავუტოლოთ იგივეობის სემანტიკის მქონე იმ პირის ნაცვალსახელებს, რომლებიც, -ვე ნაწილაკის დართვის მიუხედავად, ფუნქციურად პირის ნაცვალსახელებად რჩებიან. ასეთებია: მევე, შენვე, მანვე და სხვანი. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, მათ მსაზღვრელ სახელად დგომის უნარი არ შესწევთ და ამიტომაც იკავებენ კუთვნილ ადგილებს პირის ნაცვალსახელთა ჯგუფში.

ვფიქრობთ, რომ **იგივე და ერთი და იგივე** ნაცვალსახელების თვალსაზრისით, ქართულ გრამატიკულ, კერძოდ, ნაცვალსახელთა საკლასიფიკაციო სისტემაში მნიშვნელოვანი ხარვეზი შეინიშნება, პრობლემის გადანყვეტის ერთადერთ გზად კი ახალი შინაარსობრივი ჯგუფის გამოყოფა მიგვაჩნია მიზანშეწონილად. მას, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, შეიძლება ვუწოდოთ იგივეობითი ჯგუფი, რომელიც ქართული ენისათვის უაღრესად მნიშვნელოვან ორ ნაცვალსახელს გააერთიანებს.

ლიტერატურა:

- არაბული, ა. (2008). ქართული მეტყველების კულტურა, თბილისი: გამომცემლობა „უნივერსალი“.
- თოფური, ვ., გიგინეიშვილი, ივ. (1998). ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი, მეორე შევსებული გამოცემა, თბილისი, გამომცემლობა „განათლება“.
- მარტიროსოვი, არ. (1964). ნაცვალსახელი ქართველურ ენებში, თბილისი, საქ. სსრ მეცნ. აკადემიის გამომცემლობა.
- შანიძე, ა. (1980). ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლები, თხზ. ტ. III, თბილისი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა.

გამოყენებული წყაროები:

- ტაბიძე გალაკტიონ (1966-1975): თხზულებათა სრული კრებული 12 ტომად, თბილისი: ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის გამოცემა.
- წერეთელი აკაკი (1950-1963): თხზულებათა სრული კრებული 15 ტომად, თბილისი: გამომცემლობა „სახელგამი“.
- ჭავჭავაძე ილია (1951-1961): თხზულებათა სრული კრებული 10 ტომად, რედ. პ. ინგოროყვა, თბილისი: საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის გამომცემლობა.